

ROTTERDAMSE PENNINGEN IV

DOOR MR. F. J. BREVET

HET is alweer enkele jaren geleden, dat wij penningen, die in Rotterdam hun oorsprong hadden, hebben aangekondigd. Hier volgt de beschrijving van een achttal penningen, gerangschikt naar de volgorde van hun verschijnen.

Carel van Mander.

De vereniging van Kunsthistorici deelt jaarlijks een prijs uit aan een persoon, die zich verdienstelijk heeft gemaakt.

Zij wilde de geldprijs vergezeld doen gaan van een penning en riep de medewerking in van de Rotterdamse Kunststichting om te komen tot een ontwerp. De opdracht werd verstrekt aan Mevr. L. Metz. Het ontwerp werd aanvaard en uitgevoerd.

Het is een gietpenning van 10 cm, dragend aan de ene zijde de beeldenaar van Carel van Mander en aan de andere zijde de woorden 'Een is nodich'.

Penning van de Merwe.

Teneinde eer te kunnen betuigen aan personen, die zich verdienstelijk hadden gemaakt voor de kunst door hun publikaties, gaf de Rotterdamse Kunststichting opdracht aan Mevrouw M. Coppens-Frehe, vroeger te Dordrecht, nu te Eindhoven. De opdracht hield in een gietpenning groot 6,5 cm. Een zijde zou behalve de letters R.K.S. de spreuk bevatten: 'Fama crescit eundo' en de andere zijde de woorden 'Aan hen die door hun pen de kunst doen leven'.

De latijnse woorden, die betekenen dat de bekendheid groeit naarmate zij zich verspreidt, is ontleend o.a. aan een versregel, in de Aeneis van Vergilius boek 4 regel 174 en 175:

Fama mobilitate viget viresque acquirit eundo.

Er wordt weleens verondersteld, dat de spreuk alleen toepasselijk is op het kwaad gerucht. Dit is volgens de dichter niet juist, want ook voor goede tijding acht hij het gezegde van toepassing. Enige regels verder dicht hij: *Tam ficti pravique tenax quam nuntia veri.*

De Faam spant zich in om zowel het valse en kwade gerucht te verspreiden alsook het ware.

Wij zien op de ene zijde een kraaiende haan en op de andere zijde een schrijvende figuur. De penning is genaamd naar de Merwe, zoals oudtijds de rivier voor Rotterdam heette.

Rotterdamsche Vereeniging van Beursmakelaars in Assurantiën.

Voor deze vereniging ontwierp C. van Kralingen een bronzen penning. Het is de bedoeling een penning uit te reiken aan personen, die daarvoor naar het oordeel van het bestuur in aanmerking komen. Aan de ene zijde ziet men drie figuren die elkaar de hand geven. De assuradeur met de geldbuidel, de geassureerde met de polis en daartussen de beursmakelaar, die hen tezamen bracht. Daaromheen de woorden 'Fide sed cui vide', vertrouw, maar kijk uit wie. Op de andere zijde de naam van de Vereeniging, de figuur van vrouwe Fortuna, neergeslagen door tegenspoed en de hoorn des overvloeds. 6,5 cm.

De Rotterdamse Kunststichting heeft het plan gemaakt om ter gelegenheid van bijzondere gebeurtenissen van historische betekenis penningen te laten slaan of gieten. Voor vier evenementen is dat geschied:

Sterker door strijd.

Mevrouw L. Metz ontwierp een penning die aan de ene zijde het stadswapen vertoont, omgeven door de woorden: 'Koningin Wilhelmina eert Rotterdam met een wapenspreuk, "sterker door strijd",' en het jaartal 1948. De andere zijde, een liggende leeuw met wederom de spreuk. Brons 6,5 cm.

Intocht van de Canadezen.

Van dezelfde kunstenaar is de penning, die de komst van de Canadezen vastlegt. Als randschrift de woorden: 'bezielende intocht van de Canadese bevrijders'. Aan de ene zijde een groep strijdende mannen met op de achtergrond de Laurenstoren en het jaartal 8 mei 1945. Aan de andere zijde: 'zij wekten vreugde in alle harten, zij lenigden de smarten in tranen'. Brons 6,5 cm.

Stadsplan.

De derde penning in bovengenoemde serie draagt als tekst: '28 mei 1946. De Rotterdamse Raad grondvest de herbouw van de binnenstad'. Aan de andere zijde ziet men oude en nieuwe gevels en de woorden: 'Wijsheid in wijziging'. De maker is C. van Kralingen. Brons 6,5 cm.

De Doelen.

Wij gaan nu naar 18 mei 1966, de dag waarop het Concert- en Congresgebouw De Doelen plechtig werd geopend. Nadat enige Rotterdamse penningontwerpers van medewerking afzagen, wendde de R.K.S. zich tot Ernst Claus te Amsterdam. Deze reeds bekroonde kunstenaar was in staat een ontwerp aan te bieden, dat dadelijk aller goedkeuring kon wegdragen. De ene zijde vertoont een groep van drie musicerenden, viool, alt en cello en de tekst '18 mei 1966 De Doelen'; de andere zijde een herinnering aan de gevel van het gebouw, een lierbespelende centaur en de woorden 'viva la musica'. De penning werd uitgereikt aan medewerkers, die tot het totstand komen van het gebouw hadden bijgedragen. Brons 7 cm.

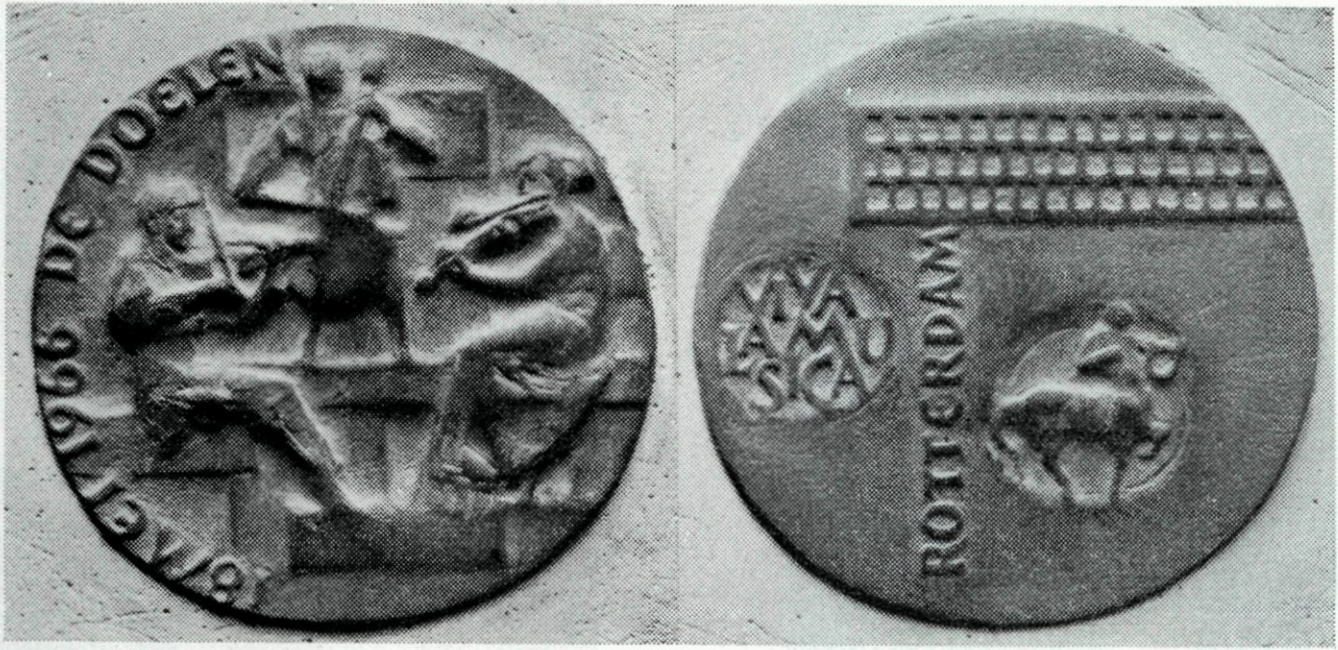
De penningen 'Sterker door Strijd' en de 'Intocht van de Canadezen' zijn verkrijgbaar bij de Rotterdamse Kunststichting voor f 10,50 per stuk, die van het Stadsplan voor f 8,— en die van de Doelen voor f 25,— per stuk.

Nederlandse Hervormde Kerk.

Hoewel niet in strikte zin een Rotterdamse penning mag hier toch melding worden gemaakt van een penning, die in Rotterdam zijn oorsprong vond. Het is de penning voor de Synode van de Nederlandse Hervormde Kerk, die ontworpen werd door genoemde Ernst Claus. Hij slaagde er in van de hem voorgelegde gegevens een kunstwerk te maken. Beide zijden vertonen een boom in welks takken vogels nestelen en daaronder beschutting vinden. De tekst is ontleend aan Ezechiël 17 : 23, waar sprake is van een ceder waaronder vogels van velerlei gevederte beschutting vinden en aan Lukas 13 : 19, waar bij de gelijkenis van het mosterdzaad, waaruit een boom zal groeien in welks takken vogels zullen nestelen, Ezechiël wordt aangehaald. De teksten zijn in het latijn. De penning is gegoten in zilver, 6,5 cm.

Rijnmond.

Wij willen deze mededelingen besluiten met de vermelding dat C. van Kralingen, op aanwijzen van de R.K.S. de opdracht volvoerde tot het ontwerpen van de ambtsketen van de voorzitter van het Openbaar Lichaam Rijnmond. De wapens van de verenigde gemeenten zijn daarin verwerkt.

46. Penning van De Doelen, ontwerp Ernst Claus.

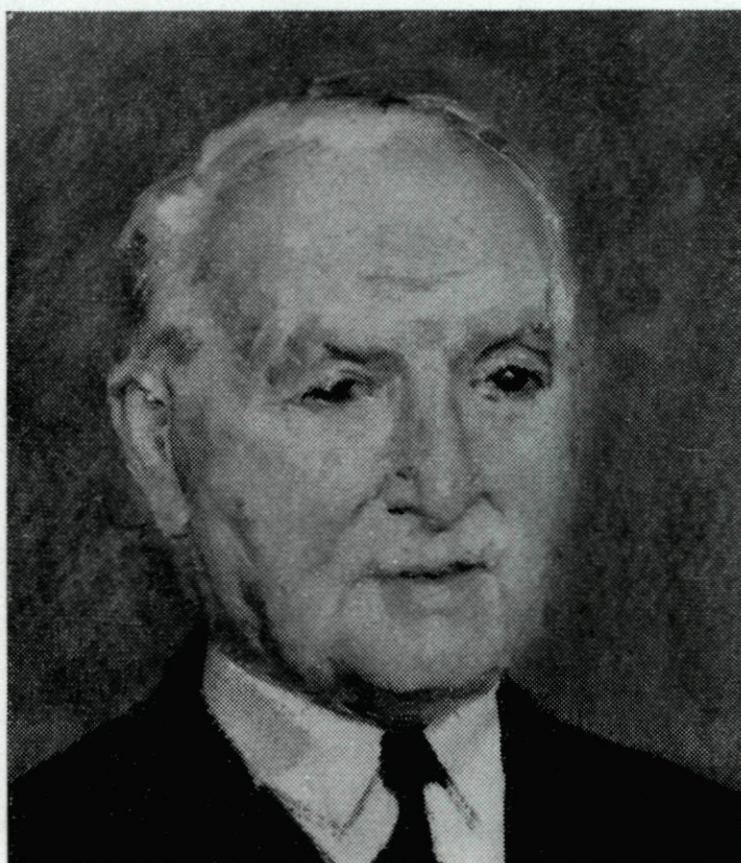
47. Penning van de Merwe, ontwerp M. Coppens-Frehe.

48. *Mr. A. C. W. Beerman.*

49. *Richard Flink.*

50. *Mr. G. Nauta.*